

**Energeetika- ja keskkonnaministri määruse „Kliimaministri 30. juuni 2023. a määruse nr 35 „Biomasskütusest toodetud taastuvenergia osakaalu arvutamise põhimõtete ning biomassi säästlikkuse nõuetele ja kriteeriumidele vastavuse tõendamise täpsemad nõuded“ muutmise“ eelnõu seletuskiri**

## 1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse energiamajanduse korralduse seaduse § 32<sup>3</sup> lõike 13 alusel.

### 1.1. Sisukokkuvõte

2023. aasta 20. novembril jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2023/2413, millega muudeti direktiivi (EL) 2018/2001, määrust (EL) 2018/1999 ja direktiivi 98/70/EÜ seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamisega ning tunnistati kehtetuks nõukogu direktiiv (EL) 2015/652<sup>1</sup>. Kuna direktiiviga (EL) 2023/2413 muudeti Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (edaspidi ka *direktiiv*), siis on kavandatav määrus vajalik direktiivi artikli 29 kohase nõude ülevõtmiseks. Eelnõu kohase määruse eesmärk on viia määrus „Biomasskütusest toodetud taastuvenergia osakaalu arvutamise põhimõtete ning biomassi säästlikkuse nõuetele ja kriteeriumitele vastavuse tõendamise täpsemad nõuded“ kooskõlla atmosfääriõhu kaitse ja teiste seaduste muutmise seaduse (eelnõu SE 697<sup>2</sup>) muudatustega.

Kavandatav määrus mõjutab 28 kaitist (vahemikus 7,5 MW kuni 20 MW), mis kuuluvad 21 ettevõttele. Nendele kaitistele kehtestatakse direktiivist tulenevalt säästlikkuse kriteeriumite nõue taastuvenergia statistikaks liigitumisel. Need nõuded on seni kehtinud üle 20 MW tootmisseedet kaitivatele ettevõtetele. Muudatusega nõuded laiendatakse senisest rohkematele kaitistele.

Eelnõuga kavandatud muudatused suurendavad mõningal määral ettevõtete halduskoormust, kui nad sertifitseerimise ise valivad. Puudutatud ettevõtted peavad tahkete biomasskütuste puhul, kui sellest toodetakse elektri-, soojus- ja jahutusenergiat ning on soov seda arvestada taastuvenergiana, ennast sertifitseerima ja esitama kord aastas Keskkonnaametile auditi. Tegu ei ole siiski aga ettevõttele pandud kohustusega, sest neil on ka vabadus kriteeriumidele mitte vastata ilma, et see tooks kaasa täiendavaid kulusid kaitistele, mis on väiksemad kui 20 MW. Sellisel juhul ei loeta riiklikus statistikas toodetud energiat taastuvenergiaks.

Lisaks täpsustatakse määruses, et säästlikkuse kriteeriumeid kohaldatakse Euroopa Liidu kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi (HKS) kuuluvatele kaitistele, et biomasskütuseid saaks võtta arvesse nullmääraga. Muudatusega viime praktika määrusega kooskõlla.

---

<sup>1</sup> Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) [2023/2413](#), 18. oktoober 2023, millega muudetakse direktiivi (EL) 2018/2001, määrust (EL) 2018/1999 ja direktiivi 98/70/EÜ seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamisega ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv (EL) 2015/652.

<sup>2</sup> Atmosfääriõhu kaitse seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus (taastuvenergia direktiivi muudatuste ülevõtmine) (697 SE).

<https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/3ce1abd6-78b0-49cf-bcaf-e1f7257485a9/atmosfaariohu-kaitse-seaduse-ja-teiste-seaduste-muutmise-seadus-taastuvenergia-direktiivi-muudatuste-ulevotmine/>

## 1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Kliimaministeeriumi energeetika osakonna taastuvenergia ekspert Hans Markus Kalmer ([hans.kalmer@kliimaministeerium.ee](mailto:hans.kalmer@kliimaministeerium.ee), 626 9120). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Kliimaministeeriumi õigusosakonna nõunik Kristel Soodla ([kristel.soodla@kliimaministeerium.ee](mailto:kristel.soodla@kliimaministeerium.ee), 605 2124). Eelnõu on keeleteoimetanud Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Aili Sandre ([aili.sandre@justdigi.ee](mailto:aili.sandre@justdigi.ee)).

## 1.3. Märkused

Eelnõukohase määrusega muudetakse kliimaministri 30. juuni 2023. a määruse nr 35 „Biomasskütusest toodetud taastuvenergia osakaalu arvutamise põhimõtete ning biomassi säästlikkuse nõuetele ja kriteeriumidele vastavuse tõendamise täpsemad nõuded“ redaktsiooni avaldamismärkega RT I, 01.07.2023, 15.

Eelnõu on seotud atmosfääriõhu kaitse ja teiste seaduste muutmise seaduse (eelnõu SE 697)<sup>3</sup> jõustumisega.

## 2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

**Punktiga 1** võetakse üle taastuvenergia direktiiviga (EL 2023/2413) tehtud muudatus, millega laiendatakse säästlikkuse kriteeriumite alla kuuluvate käitiste hulka. Seni kehtinud kriteerium (summaarne nimisoojusvõimsus) muutub 20 MW-lt 7,5 MW-le. Teadaolevalt on üle 7,5 MW soojus- ja elektrienergiat tootvaid käitisi ja oma tarbeks sooja tootvaid käitisi keskkonnakaitseluba omavate käitajate 2025. aasta aruannete põhjal seisuga 18.03.2026 on 63. 35 neist on üle 20 MW, millele on nimetatud kohustused seatud juba varasemalt ja mille käitajate jaoks midagi ei muutu. Muudatus puudutab veel 28 käitist (suurem kui 7,5 MW, aga väiksem kui 20 MW). Nende andmete põhjal kuuluvad need 28 käitist 21 ettevõttele: GreenGas OÜ, Adven Eesti AS, Danspin AS, Combimill Sakala OÜ, N.R. Energy Osühing, SW ENERGIA OÜ, OÜ Vara Saeveski, HOLTTEM AS, Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus, Leca Eesti Osühing, Bioforce Ebavere OÜ, Aktsiaselts Kadrina Soojus, Warmeston OÜ, Aktsiaselts Barrus, OÜ Helme Graanul, Aktsiaselts TOFTAN, AS E-Piim tootmine, Bioforce Laatre OÜ, Estonian Plywood AS, Gren Viljandi AS, Osühing Põrguvälja Soojus. Järgmised ettevõtted/asutused omavad mitut käitist: Adven Eesti AS (3 käitist), SW ENERGIA OÜ (3 käitist), N.R. Energy Osühing (2 käitist), Warmeston OÜ (2 käitist) Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus (2 käitist). Nendest ettevõtetest neli omavad ka >20 MW käitisi.

Säästlikkuse kriteeriumitele vastamine ei ole kohustuslik käitistele vahemikus 7,5 MW kuni 20 MW. See on vajalik juhul, et käitiste toodetud energia liigituks riiklikuks statistikas taastuvenergiaks.

Ettevõttele, kes soovib säästlikkuse kriteeriumitele vastavuse tõendamiseks, on direktiivi kohaselt kolm võimalust:

- 1) riiklik sertifitseerimissüsteem;

---

<sup>3</sup> Atmosfääriõhu kaitse seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus (taastuvenergia direktiivi muudatuste ülevõtmine) (697 SE).

<https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/3ce1abd6-78b0-49cf-bcafe1f7257485a9/atmosfaariohu-kaitse-seaduse-ja-teiste-seaduste-muutmise-seadus-taastuvenergia-direktiivi-muudatuste-ulevotmine/>

- 2) vabatahtlikud sertifitseerimisskeemid või
- 3) auditi tellimine.

Seni on Eestis ettevõtted valdavalt kasutanud viimast viisi ehk teinud auditi. Mõned ettevõtted on kasutanud ka Euroopa Komisjoni tunnustatud vabatahtliku sertifitseerimiskeemi võimalusi. Säästlikkuse kriteeriumitele vastavuse tõendamiseks peavad ettevõtted peavad iga kalendriaasta kohta kogutud ja auditeeritud andmed käitise kohta esitama keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS.

Eelnõukohane määrus reguleerib üksikasjalikumalt tõendamist auditi tellimise kaudu, vastav regulatsioon kehtib juba varasemast määrusega nr 35. Kui ettevõtted soovivad auditiaruannet esitada, tehakse audit määruse nr 35 alusel ja esitatakse digiallkirjastatuna Keskkonnaametile keskkonnaotsuste infosüsteemi kaudu kord aastas hiljemalt auditeeritavale aastale järgneva aasta 25. veebruariks. Auditikohutus ei rakendu, kui ettevõtte on end sertifitseerinud Euroopa Komisjoni heaks kiidetud sertifitseerimisskeemi kohaselt. Infot tunnustatud vabatahtlike kavade kohta leiab Euroopa Komisjoni veebilehelt<sup>4</sup>.

Kui ettevõtja ei soovi kasutada ühtegi sertifitseerimisskeemi ega tellida määruse nr 35 kohast auditit, loetakse käitises kasutatav biomasskütus riiklikus statistikas fossiilseks. HKSi kuuluva ettevõtja puhul (nimivõimsus on suurem kui 20 MW või tegevusvaldkond kuulub muul põhjusel HKSi regulatsiooni alla (vt VV määrus nr 134<sup>5</sup> § 2)) rakenduvad täiendavalt nõuded, sh lubatud heitkoguste ühikute tagastamise kohustus.

Muudatusega täpsustatakse lisaks, et samu säästlikkuse kriteeriumeid kohaldatakse Euroopa Liidu kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemi (HKS) kuuluvatele käitistele, et biomasskütuseid saaks võtta arvesse nullmääraga. Täpsustus on vajalik, et praktikas kasutatav põhimõte oleks üheselt selgelt esitatud ka vastavates õigusaktides. Kui käitis on HKSi kohuslane<sup>6</sup>, on biomasskütuste taastuvkütusena arvesse võtmiseks vajalik järgida säästlikkuse kriteeriumeid. Näiteks käitis, mis tegeleb paberi või papi tootmisega võimsusega üle 20 tonni ööpäevas, kuid mille nimivõimsus on 6 MW ja mis kasutab biomassi, siis ELi otsekohalduva seiremääruse järgi tuleb selleks, et kasutatavat kütust saaks lugeda taastuenergiaks, täita säästlikkuse kriteeriumeid. Juhul kui HKS kohuslane ei tõesta biomassi säästlikkuse kriteeriumitele vastavust, ei saa kasutatud biomasskütust nullmääraga arvesse võtta ning käitise valdaja peab vastavas mahus loovutama HKS ühikuid, vajadusel neid juurde soetama.

**Punktiga 2** täiendatakse määruse § 3 lõige 1 punkti 1 viitega Euroopa Komisjoni rakendusmäärusele (EL) 2022/996<sup>7</sup>, et oleks üheselt arusaadav, millistel põhimõtetel massibilansisüsteem töötab. Massibilansisüsteemi rakendatakse Euroopa Komisjoni rakendusmääruse (EL) 2022/996 kohaselt.

Massibilansisüsteem on arvestusmeetod, kus eri päritoluga (nt säästlik ja mittesäästlik) biomassi võib füüsiliselt segada, kuid nende kogused ja omadused peavad olema raamatupidamislikult

<sup>4</sup> [https://energy.ec.europa.eu/topics/renewable-energy/bioenergy/voluntary-schemes\\_en](https://energy.ec.europa.eu/topics/renewable-energy/bioenergy/voluntary-schemes_en)

<sup>5</sup> <https://www.riigiteataja.ee/akt/101072023015>

<sup>6</sup> <https://keskkonnaamet.ee/euroopa-liidu-kasvuhoonegaaside-lubatud-heitkoguse-uhikutega-kauplemise-susteem-eli-hks>

<sup>7</sup> Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2022/996, 14. juuni 2022, kestlikkus-kriteeriumide ja kasvuhoonegaaside heite vähendamise kriteeriumide ning maakasutuse kaudse muutuse vähese riski kriteeriumide kontrollimise eeskirjade kohta

täpselt jälgitavad kogu tarneahelas. See tähendab, et ettevõtte võib väljundis “omistada” säästliku biomassi staatuse ainult sellisele kogusele, mis vastab tegelikult sisse tulnud sertifitseeritud biomassi hulgale.

**Punktiga 3** muudetakse sõnastust, asendades sõna „ülestöötamise“ sõnaga „kogumine“. Muudatus on tingitud vastava väljendi kasutuselevõttist muutmisest energiamajanduse korralduse seaduses seoses SE 697 muudatustega.

### **3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele**

Eelnõuga kavandatud muudatused on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega. Muudatused on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2023/2413.

### **4. Määruse mõju**

Määrusega ei kehtestata uusi nõudeid ega kohustusi, vaid laiendatakse olemasolevaid nõudeid suuremale hulgale kütistele juhul kui nad soovivad tõendada energiat riiklikus statistikas taastuenergiانا, näiteks ESG eesmärgil. Eesmärk on viia määrus „Biomasskütusest toodetud taastuenergia osakaalu arvutamise põhimõtete ning biomassi säästlikkuse nõuetele ja kriteeriumitele vastavuse tõendamise täpsemad nõuded“ kooskõlla atmosfääriõhu kaitse ja teiste seaduste muutmise seaduse (eelnõu SE 697) muudatustega, mistõttu on tegemist tehniliste muudatustega määruse tasandil. Atmosfääriõhu kaitse ja teiste seaduste muutmise seaduse (eelnõu SE 697) mõjusid on kirjeldatud eelnõu SE 697 seletuskirja peatükis 6.2. „Säästlikkuse ja kasvuhoonegaaside heite vähendamise kriteeriumid“.

Muudatus puudutab kokku 28 kütist (nimekiri toodud ülal). Andmed on olemas kütiste kohta, mis müüvad soojust, nende aastane soojuse toodang on ca 0,44 TWh. Kokku tarbiti soojust 2023. aasta andmete järgi 11,9 TWh, taastuenergia osatähtsus kogu soojusmajanduses kasutatud kütuste summaarsest lõpptarbimisest oli 2023. aastal 67%. Seega kui puudutatud kütised ennast ei sertifitseeriks, oleks mõju taastuenergia osatähtsusele 3,7 protsendipunkti.

Sertifitseerimisel, võib olla vähene hinnamõju. Näiteks alevikus, kus on 7,6 MW hakkekattel, on soojuse piirhind 86,43 eur/MWh. Aastane tarbimine alevikus on ca 4200 MWh. Kui sertifitseerimise aastane kulu jagada soojusenergia tarbimise peale, on potentsiaalne hinnamõju 0,6 eur/MWh. Näite korral, kus uus, renoveeritud korter tarbib aastas ca 3 MWh soojusenergiat ja vanem renoveerimata korter ca 9 MWh, oleks lisanduv kulu uue korteri näitel 1,8 eurot aastas vanema renoveerimata korteri puhul 5,4 eurot aastas. Sertifitseerimine pole kohustuslik.

### **5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud**

Määruse rakendamisega ei kaasne riigieelarvele ega kohaliku omavalitsuse üksuste eelarvele lisakulusid.

### **6. Määruse jõustumine**

Määrus jõustub üldkorras. Eelnõu jõustumine on seotud atmosfääriõhu kaitse ja teiste seaduste muutmise seaduse (eelnõu SE 697) jõustumisega.

## **7. Eelnõu koostöölastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon**

Eelnõu saadetakse ettepanekute esitamiseks Keskkonnaametile, Eesti Erametsaliidule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liidule, AS-ile Graanul Invest, Eesti Transpordikütuste Ühingule, Eesti Taastuenergia Kojale, Eesti Energia AS-ile, Eesti Jõujaamade ja Kaugkütte Ühingule, Eesti Keskkonnaühenduste Kojale.